

בְּעֵת וְנוֹת

מחולקת, ומובן מאליו שירושלים צריכה להיות מרכז המדינה הזו. זכותנו על ארץ ישראל אינה תלויה בזה, אם אנו מהחיים בה היום רוב או מיצוט, הואיל ומומן היינו מהחיים בה רוב, לולא היו שמים מעצורים מלאכותיים על דרכנו, ונהיה בה רוב בקרוב אם לא יפריעו לנו אלה שהתחייבו לעזרנו. אולם, בגמוק שבו משתמשים גדנו, היינו שהמיצוט אינו רשאי לשלוט כל זמן שהוא מיצוט, אינו חל על ירושלים, שהישוב היהודי מהוה בה רוב מכריע...

„נוסף לזה יש לנו יסוד להניח, שבמקרה ונותר על הראשות בעירית ירושלים יפורש הדבר כנכונות מצדנו לותר גם בשטחים אחרים, וזה מסוכן מאד...”

„וכשתתעורר מחדש תכנית החלוקה, ונטען שאין ארץ ישראל בלי ירושלים, הרי יגידו לנו: „כבר הסכמתם שירושלים תופשת מקום מיוחד, ובידינו מוסמך תחום על ידיכם...” בעיית ראשות ירושלים היתה מבחן מדיני חשוב למנהיגינו, והם נכשלו בצורה מחפירה...”

הכותב מתקיף את מנהיגינו בארץ ישראל בדברים חריפים מאד. הוא אינו מסתפק בזה שהוא קורא אותם „חכמי חלם בציון”, אלא הוא הולך ומפרש ש„חכמי חלם התפרסמו בעולם היהודי כולו כפשוותם, והם תופשים בעולם היהודי כמעט אותו המקום שתופשת אותה החיה האצילה בעלת האזנים הארוכות, ארבע הרגלים והזנב הארוך בעולם החיות”, וסמוך לזה הוא מוסיף שאין ברצונו, „כמובן, לפגוע בכבודה של אותה החיה, בהשואתה עם חכמי חלם שבציון...”

דברים אלו ודאי אייגמוסיים הם, ונשש

על הראשות בירושלים בירחון „החברה” היוצא לאור בתל-אביב, בחוברת ניסן תש”ה, דן אברהם ויגשל במאמרו „חכמי חלם בציון”, בבקיעת הראשות בירושלים, והוא אימר בין השאר: „ישנה עיר ושמה ירושלים, ורוב תושביה (כמעט שני שלישים) הם יהודים; והם גם משלמי המסים העקריים. העם היהודי בעולם כולו רואה בעיר זו את הסמל לתקומתו המדינית, ומרכז שאיפותיו ונגעועיו...”

„מצד הממשלה באה ההצעה שבראש עירית ירושלים יתחלפו בתורנות שנה שנה גוצרי, יהודי ומושלמי. נוסף לזה היא הציעה למנות שני חברים בריסיים בעיריה, כדי שיכריעו במקרה של חלוקי דעות בין חברי העיריה היהודים והערבים, שמספרם שוה. בלי ספק נוח מאד הפתרון הזה לשלטונות. הוא גותן להם את האפשרות להמנע ממנוי ראש עיריה יהודי, למרות העובדה שרוב תושבי העיר ומשלמי המסים הם יהודים; ויחד עם זה ניתנת האפשרות להתחמק ממלוי דרישת הערבים, הסוענים, שהמשרה הזאת, שהיתה בידי המושלמים בעבר, צריכה להשאר בידיהם בעתיד.”

„נוסף לזה מבטיחה ההצעה הזו השפעה מכרעת לממשלה על הנהלת עניני העיריה והופכת את העקרון של שלטון עצמי לפיקציה מוחלטת.”

„מה צריכה היתה להיות עמדתנו כלפי ההצעה הזו? הרי ברור שבעיית ירושלים אינה ניתנת לפתרון ללא קשר עם הפתרון הכללי של בעיית הארץ... התשובה היהודית צריכה להיות: ירושלים היא בירת הבית הלאומי ומרכזה. אנו דורשים מדינה יהודית בלתי

ש"בית לאומי בארץ ישראל" אינו מדינה יהודית, והוא מסיים:
 "מי לא יבהל לאור מציאות כזאת מפני הדרישות הראדיקאליות שמשמיעים בישוב? מאין לוקחים האנשים האלה את האמץ לתבי עותיהם, מי ישמע להם ואת מי הם רוצים לרמות? את הישוב? את היהדות העולמית? את אומות העולם? ..."

"במשך כל השנים באו דרישות גמרצות מצד ערבי א"י על בטול הצהרת בלפור והמנדט והקמת מדינה ערבית בא"י. הממשלה המנדטורית התנגדה בתוקף לדרישות האלה. על כל פניות הערבים בענין זה באה התשובה שנתן להם וינסטון טשורטשיל באגרת למש"לחת הערבית הא"יית (1. 3. 1922): "מר טשורטשיל מצטער לציין, שהסברותי הא"י שיות לא הצליחו לשכנע את משלחתכם בכך, שמ. המ. אין לה כל כוונה לדחות את ההתחייבות שקבלה על עצמה כלפי העם היהודי. הוא מסר לכם יותר מאשר בהזמנות אחת, שאין הוא יכול לדון בענין עתיד א"י, שלא על בסיס האגרת של מר בלפור ללורד רוטשילד והמנדט..."

"עכשיו באות מצד היהודים דרישות אשר משמענותן בטול הצהרת בלפור והמנדט. מי יודע אם תחת הלחץ הזה משני הצדדים לא תסכים המשלה הבריטית לעשות את הצעד הזה. האם אנו רוצים בכך? נהיה גלוי לב — וכנים!"

בקראנו את הדברים הללו אנו שואלים את עצמנו: מי מדבר מתוך גרונו של הכותב? וכי משום שהערבים דורשים בטול הצהרת בלפור והמנדט והקמת מדינה ערבית בא"י, צריכים אנו לחתור על דרישותינו אנו בארץ האבות? וכלום באמת חשוב כתוב המאמר שהדרישה של מדינה יהודית בא"י היא דרישה שמשמעוטה "ביטול הצהרת בלפור והמנדט"? מנין לו, ל"פרשנותא" דגא כל זה? ודאי זהו הבאר הנשמע תמיד מהערבים ומשונאי ציון בכלל, אולם הרי הרשות לאוהבי ציון לגרוס אחרת... הכותב דורש מאתנו להיות גלוי לב וכנים, ואף אנו נענה אבתריה: "נהיה גלוי לב — וכנים!"

היפה תהא סולדת מפולמוס מעין זה. אולם בעיקר טענותיו של המתקיף יש הרבה מן ההגיון. מנהיגינו בארץ ישראל לא עמדו באמת על הגובה הראוי ביחס לשאלת הראשות בארץ ישראל, וסופו של הענין מוכיח על תחלתו, שלא טפלו בו כהוגן, כלומר מנקודת השקפה לאומית, ומשום כך יצא קלקול, שאפשר שיהיה בכיה לדורות...

דרישת מדינה יהודית בארץ ישראל

בירחון "בעיות", היוצא לאור בירושלים, בחוברת שבסאדרה, מבקר ד"ר ש. ש. קשה במאמרו "נהיה גלוי לב — וכנים" את אלו הדורשים מדינה יהודית בארץ ישראל, ואומר:

"הגישה הזאת אל הבעיות הפוליטיות, הגישה המסחרית", מקורה בגלות, בזמן שחינו בלי קרקע, באויר, בלי אפשרות של מדיניות עצמאית ואחראית. היא דומה להתנהגות הסוח, אשר דורש תמיד יותר מהמחיר הנכון, כי בלי הפרזת המחיר לא יקבל את מבוקשו. המנהג הזה אינו הוגן ויש לבערו מחיי המסחר. במדיניות ובמערכה הפוליטית הוא לא רק בלתי הוגן אלא גם מסוכן. הוא מעורר אשליות והיות בצבור שאינו מכיר את המציאות, כאילו הושג כבר איזה דבר ע"י דרישה והקמת רעש. התביעה הקולנית כלפי חוץ מסיחה את הדעת מן המציאות האמיתית, היא רוצה לפעמים להסחיר את החולשה הפנימית אשר כביכול אינה ידועה בחוץ. לעומת זה היא מחלישה את הדרישה כלפי פנים להתאמצות של 100%, אשר תעורר כוחות רעניים ותחולל נפלאות, עד שאפילו הבלתי אפסרי ייעשה אפסרי... והוא הולך ומביא ראיות לדבריו, שאעפ"י שהרצל הסופר כתב ספר על "מדינת היהודים", לא השתמש הרצל המנהיג, המדינאי הגדול והאחראי במונח "מדינת היהודים" באיזו הופעה פומבית או מסמך רשמי. אח"כ הוא תומך את הנחותיו ב"עובדות", שכמה הצעות למדינה יהודית, בתור פירוש להצהרת בלפור, גתו ע"י אנגליה, ומביא ספוקים מלורד בלפור עצמו ומיינסטון טשורטשיל הצריכים להוכיח

שיצאו לקרב נגד הסוציאליסט העממי על רקע כלכלי יותר מעל רקע דתי, אין לה כל יסוד.

הסופר ברוסיה

ברשימה שנתפרסמה ב"הצופה" (16.3.44) ונעתקה ב"מאזנים", סיון, תש"ה, כותב גרי-גורי חסין בין השאר כדברים האלה:

"ליד אגודת הסופרים קיימת מחלקה מיוחדת לטיפוח כשרונותיהם של סופרים מתחילים. מחלקה זו מורכבת אותם ומכוננת אותם בעבודתם על נושאים שונים. היא מעמידה לרשותם ספרייה מקצועית עשירה ומאפשרת להם לשמחור רואה צורך לבקר במקומות אשר אותם הוא עומד לתאר בחיבורו וזאת אגודת הסופרים לכיסוי ההוצאות הכרוכות בדבר וכן היא מטפלת בסידורים הטכניים של הנסיעה. כשמחבר גומר את יצירתו ניתנת לו האפשרות להשמיעה בפני קהל סופרים בעלי סמך שנותנים למחבר הערות ביקורת מתוך גישה ידידותית. אגודת הסופרים עוקבת אחרי התקדמותה של כל יצירה חדשה ומפרסמת בקבצי ספרות, בעלי תפוצה רבה, קטעי סיפורים, שירים ומחזות בעלי ערך ספרותי כדי לתת פרסום למחבר ולהכניסו בקהל.

... על הסופרים המובהקים במדינה מוטלת חובה להגיש את מיטב עזרתם לפיתוח כשרונותיהם של החברים הצעירים המתקבלים לים לאגודה ומוסדות אגודת הסופרים מגיישים לחברים החדשים תמיכה חומרית בצורת שונות, הממשלה מקציבה סכומים גדולים למען הטבת תנאי החיים של הסופרים וסכומים אלה עולים משנה לשנה. בשנת 1944 הוצאו למסרה זו למעלה מ-12 מיליון רובל ובשנה זו תגיע ההקצבה לסכום של 16 וחצי מיליון, קרן מיוחדת לספרות עזרת לסופרים בתקופת יצירתם וכמו כן היא מפתחת כשרונות חדשים. הקרן מעמידה לרשות הסופרים בתים ומועדונים מיוחדים בהם יכול הוא לעשות את עבודתו בתנאים הטובים ביותר: חדרים נוחים ומרווחים, סביבה יפה המרחיבה דעתו של אדם, מזון משובח, שירות מעולה וכו'. במקרה של מחלה מקבל הסופר את משכורתו במלואה

בעתון היומי הארץ - ישראלי "משמר", בגלל

יון מיום ה' סיון, תש"ה, אנו מוצאים צד שלם מוקדש להולדת שנת המאה של הסוציאליסט העברי הידוע אהרן שמואל ליברמן. בנד זה נמצא מאמר "הסוציאליסט והמגיד", מאת צבי קרול, האומר בין השאר כדברים האלה:

"באמונה לא אתגרה" — הכריז ליברמן במכתבו על תוכנית "הפטיש", העתון שאמר להוציא לפני "האנח", ואף על דפי "האמת" אינו מקדיש תשומת-לב יתירה לשאלות הדת. ואף על-פי-כן לא נוקה מהתנגשות עם "כהני הדת" במפעולותיו בחילנה ובלונדון כאחד. אופייני הדבר ש"כהני הדת" האלה היו "מגידים". לא רבנים גאונים ומוריהוראה, שהתחללו מרעיונות של כפירה באלוהים ועירעור עקרונות האמונה, יצאו אל הזירה, אלא מטיפים, מגידים, תעמלנים שכנגד שמהלכים להם בקרב ההמון. מבין "כהני הדת" לא נמצא טוב מה"מגיד" העממי לצאת לקרב כנגד הסוציאליסט העממי. והזיכוח יותר משהיה על רקע דתי היה על רקע כלכלי ובדיני. עם התרמת האגודה בחילנה לאחר פרשת המאסרים והבריחות של ליברמן, זונד-לביץ, יוכלסון ועוד, נקראו פרנסי הקהילה אל שר-העיר ודבריו אליהם היו: "עד עתה חשבנו אתכם, היהודים, כרמאים ועתה תהיו גם כמורדים!" — נימוק זה הוא שהביא את "המגיד דק"ק ווילנא" לחבר נאום בכתב נגד "המורדים" ולקראו מעל הבמות בכל בתי הכנסת והמדרש שבעיר.

על זה יש להעיר שה"מגיד דק"ק ווילנא" לא היה סתם מגיד אלא המרא דאתרא של ווילנא. מכורת של שנים היתה בוילנא שלא למנות רב אלא מוריהוראה ואב"בית-דין, והמגיד דמתא היה האב"בית-דין, ולרוב באון בתורה, וההנהגה של הכותב ש"כהני הדת" שנלחמו נגד ליברמן לא היו רבנים-גאונים, שהתחללו מרעיונות של כפירה באלוהים ועירעור עיקרי האמונה, אלא מטיפים, מגידים ותעמלנים

בקררים המתחילים. ואף של אלו שכבר נת-
 פרסמו ושמם יצא לתהלה, המוסדות העב-
 ריים, לרבות גם התרבותיים, יוצאים ידי
 חובתם לסופרים לרוב בהמלצות, ולכל היותר
 בתמיכות פעוטות וזעירות שאינן מספיקות/
 גם ללחם צר ומים לחץ. יחסו של עמ'הספר
 לסופריו הוא קר ואדיש, והעם העברי הקם
 לתחיה צריך בגדון זה לקחת לדוגמה את
 העם הרוסי ויחסו לסופריו, ולעשות כמתו-
 קנים שבהם...

כ. מרדכי

ואחרי המחלה הוא נשלח לבית הבראה על
 חשבון קרן הסופרים. גיל הזקנה אינו מטיל
 פחד על הסופר ברוסיה. באבדו את כושר
 יצירתו או בהגיעו לגיל 60 הוא מקבל פנסיה
 מבלי להתחשב עם עודגו ממשך להוציא
 מפרי עטו לשוק הסופרים".

מוסדותינו והסתדרויותינו בתפוצות וגם
 בארץ־ישראל יכולים ללמד הרבה מרוסיה
 בענין זה. גם הסוכנות היהודית צריכה להסב
 את תשומת לבה לכל האמור לעיל. כולנו
 יודעים את הרפתקאותיהם של הסופרים והמ-

